

Самураите

Думата *самурай* произлиза от глагола *сабурау* (охранявам, служа). Остава неясно кога с този термин започват да назовават определен тип воители (Сато, 2012). През периода Нара армията се изгражда на базата на въведената през 689 г. военна повинност. Съществуват два типа военни части: *гундан* и *ефу*, дислоцирани съответно в областите и в столицата.

Областните военни части (*гундан*) се подчиняват на съответния областен управител, а за офицери се назначавали представители на местната аристокрация. Тези части отговарят за охраната на границата и участват във военните кампании против емиши (източните варвари) и хаято (южните варвари). Столичните части изпълняват охранителни функции в дворцовия комплекс и в други важни обекти; от тях се набират и личните телохранители на императора. Командните длъжности при тях се наследяват.

В началото на периода Хейан военната повинност е отменена и се при-стъпва към изграждане на професионална армия. Нейно ядро стават военните командири от областните части, набирани сред местната аристокрация. Постепенно се формират воински родове, сред които водеща роля имат Тайра (Хейке) и Минамото (Генджи). Вариантите на имената са свързани с това, че йероглифите, с които се записват, могат да бъдат прочетени по различен начин. И двата рода имат императорско потекло – Минамото са потомци на император Сейва, а Тайра – на император Тенму.

Ако по време на периода Хейан в императорското семейство има много деца от мъжки пол, които могат да претендират за престола, някои от тях са изпращани в будистки манастири, стават монаси и впоследствие заемат високи постове в будистката йерархия. По този начин дворът решавал едновременно два проблема – намалява броя на претендентите за пре-стола и укрепва влиянието си в будистките среди.

От император Сага (786–842) води началото си обичаят принцовете, които са евентуални претенденти за престола, да получават фамилно име Тайра или Минамото. По този начин от членове на императорското семейство те стават васали. Постепенно възникват няколко рода Минамото и Тайра, като техни представители често заемат военни или полицейски длъжности както в столицата, така и в провинцията, ръководят военните походи против емиши на изток, и се изпращат да потушават бунтове. Именно тези воители с благороднически произход се смятат за непосредствени предшественици на самураите.

Статусът на самураите се променя радикално през втората половина на XII в., като това е свързано с участието на съперническите си родове Тайра и Минамото в придворните интриги и борбата за власт в императорския двор. През

1160 г. Тайра но Кийомори е назначен за съветник (*санги*) на императора. Този факт има историческо значение, тъй като за първи път представител на воинското съсловие е допуснат до висшите сфери на властта. Така се слага край на статута на самураите като наемни войници на придворната аристокрация.

През 1185 г. съперничеството между Тайра и Минамото завършва със съкрушителната победа на Минамото в битката при Данноура. През 1192 г. Минамото получава от императора титлата *шьогун* и скоро след това обявява първото военно правителство (*бакуфу*) в историята на Япония. От този момент до реставрацията *Мейджи* през 1868 г. реалната власт е в ръцете на самураите, а за императора остават дейности, свързани с държавните ритуали и церемонии, а също и правото да удостоява с придворни звания. Самото звание шьогун също се присъжда от императора. Властовата доминация на самураите е нарушена само по време на реставрацията *Кенму* (1333–1336).